

VAR REFERANSE
20/2580

DERES REFERANSE

DATO
10.06.2020

Endelig tilsynsrapport

1. Innledning

Finanstilsynet viser til tilsyn i perioden 15 – 21. april 2020 med Deres virksomhet som revisor, som utøves gjennom [REDACTED], heretter revisjonsselskapet.

Finanstilsynet utstedte foreløpig tilsynsrapport 06. mai 2020. Revisjonsselskapet har kommentert Finanstilsynets foreløpige tilsynsrapport i brev 02. juni 2020.

Bakgrunnen for tilsynet var innrapportering fra kvalitetskontrollen i Den norske Revisorforening (DnR). I 2018 gjennomførte DnR ordinær kvalitetskontroll med selskapet. Resultatene av kontrollen ble vurdert som ikke tilfredsstillende. DnR skulle avholdt oppfølgingskontroll i 2019. Denne kontrollen ble ikke gjennomført, da revisor ikke stilte seg tilgjengelig for kontroll. Revisor anfører at DnR ble stilt spørsmål som hadde betydning for om det var behov for kontrollen som ikke ble besvart av DnR. Revisor ble innrapportert til Finanstilsynet 23. januar 2020.

Finanstilsynet har gjennomgått og vurdert to revisjonsoppdrag, hvorav ett oppdrag gjaldt revisjon av 2019 og ett gjaldt 2018. Finanstilsynet avgrenset kontrollen til utvalgte områder, med utgangspunkt i problemstillingene belyst i rapporter etter DnRs kontroller.

2. Kvalitetskontroll fra DnR

DnRs gjennomførte kontroll i 2018 er oppsummert slik:

- Manglende årlig rapportering i samsvar med forskrift om risikostyring og internkontroll.
- Revisor har fastsatt total vesentlighetsgrense, men har ikke fastsatt arbeidsvesentlighetsgrense.
- Manglende klassifisering av risiko i planleggingsmemo.
- Svakheter ved revisjon av varekjøp.
- Manglende tilstrekkelig dokumentasjon av etterutdanning.
- Manglende engasjementsbrev for avtalte kontrollhandlinger.
- Vurdering av grunnlag for å balanseføre utsatt skattefordel fremstår som noe mangelfullt dokumentert.
- Utvalgsstørrelse knyttet til stikkprøver i revisjonsutførelsen er mangelfullt dokumentert.

3. Selskapets interne kvalitetskontrollsystem og risikostyringsforskriften

Finanstilsynet har mottatt dokumentet som beskriver hvordan selskapet ivaretar kravene til kvalitetskontroll i revisorloven og ISQC1.

Selskapet har siden 2013 hatt autorisasjon som regnskapsførerselskap. Selskapet er følgelig underlagt forskriften om risikostyring og internkontroll (risikostyringsforskriften), herunder kravene om løpende vurdering av selskapets risikostyring og internkontroll, jf. risikostyringsforskriften §§ 6 til 8 og 10.

Selskapet har ikke gjennomført og dokumentert denne årlige vurderingen som må foreligge uavhengig av om selskapet har regnskapsføreroppdrag eller ikke. Under tilsynet forklarte revisor at selskapet ikke har hatt noen regnskapsføreroppdrag. Revisor har i tilsvar gitt uttrykk for at den nødvendige vurderingen vil bli utarbeidet og uttalelse fra revisor innhentet.

Finanstilsynet konkluderer med at nevnte forhold utgjør et brudd på risikostyringsforskriften § 8.

4. Hvitvaskingsrutiner

Finanstilsynet mottok videre selskapets dokumenterte rutiner som skal sikre at selskapet oppfyller kravene til hvitvaskingsloven, jf. hvitvaskingslovens § 8.

For å ivareta kravet om risikobasert tilnærming i hvitvaskingsloven § 6, skal revisjonsselskapet utarbeide egne risikovurderinger for sin virksomhet og sette inn tiltak og ressurser der selskapet selv vurderer at risiko for hvitvasking og terrorfinansiering knyttet til virksomheten foreligger, jf. hvitvaskingsloven § 7. Risikovurderingen skal dokumenteres.

Den virksomhets innrettede risikovurderingen danner grunnlaget for bevisstheten og arbeidet knyttet til avdekking av hvitvasking knyttet til revisjonsvirksomheten. Det må fremgå av risikovurderingen at selskapet har identifisert og forstått hvilke trusler virksomheten er utsatt for (eksterne forhold som kunder og leverandører) og hva som gjør virksomheten sårbar (interne forhold). Videre skal risikovurderingen reflektere hvordan trusler og sårbarheter utgjør de konkrete risikoene for at virksomheten blir direkte eller indirekte involvert i hvitvasking, og hvilke risikoreduserende tiltak, herunder rutiner, som må iverksettes.

Under punktet "Risikovurdering på virksomhetsnivå" i rutinen sendt til Finanstilsynet, fremgår det at "selskapets nåværende drift anses å ha lav risiko for å bli utsatt for hvitvasking. Men det vurderes løpende ut fra ovenstående strekpunkter og all annen tilgjengelig informasjon". Revisjonsselskapet har ikke fremlagt noen annen risikovurdering. Det er Finanstilsynets oppfatning at selskapet ikke har en risikovurdering som tilfredsstillende hvitvaskingslovens krav.

Finanstilsynet anser dette som et brudd på selskapets plikter etter hvitvaskingsloven § 7, som kan danne grunnlag for vedtak om overtredelsesgebyr, jf. hvitvaskingsloven § 49. Finanstilsynets foreløpige vurdering etter en helhetsvurderinger er at gebyr ikke vil bli ilagt i dette tilfelle.

5. Finanstilsynets gjennomgang av revisjonsutførelsen

Under tilsynet gjennomgikk Finanstilsynet dokumentasjonen for to utvalgte revisjonsoppdrag hvor det var avgitt revisjonsberetning. Formålet var å kontrollere revisjonsutførelsen for regnskapsåret 2019. Der revisjonen av 2019 ikke var tilgjengelig, ble revisjonen av 2018 kontrollert.

Følgende oppdrag ble gjennomgått:

- [REDAKERT] (oppdrag A), revisjon av 2019. Foretaket driver med detaljhandel innen en større kjede.

- [REDAKERT] (oppdrag B), revisjon av 2018.

Manglene avdekket under tilsynet presenteres i det følgende.

5.1 Virksomhetsforståelse og enhetens interne kontroll

For begge gjennomgåtte oppdrag foreligger det svakheter ved den dokumenterte virksomhetsforståelsen, risikovurderingen og revisjonsplanen. Beskrivelsen av virksomheten fremstår noe kortfattet, og under beskrivelsen av de lover og regler som regulerer foretakets rammebetingelser har kun revisor skrevet "De vanlige", uten å utdype hvilke lover og regler det er snakk om. Det vises til revisorloven § 5-3 første ledd, jf. ISA 315 punkt 11. For begge kontrollerte oppdrag er det heller ikke dokumentert en vurdering av om det foreligger særskilte risikoer jf. ISA 315 punkt 27. Det er for eksempel et vanlig utgangspunkt at inntekter og ledelsens overstyring av den interne kontrollen er særskilt risiko, Jf. ISA 315 punkt 25 (a) veiledningspunkt A124.

For oppdrag A har revisor beskrevet foretakets rutiner og interne kontroller for salg og varekjøp, samt valgt å teste tilknyttede kontroller, herunder godkjenning av inngående faktura, varemottak og overføring fra kassasystem til hovedbok. Det foreligger svakheter ved den dokumenterte beskrivelsen av disse kontrollene, herunder hvordan foretakets varekjøp mot hovedleverandøren foregår og hvilke kontroller som foreligger i denne prosessen. Det vises til revisorloven § 5-3 første ledd jf. ISA 315 punkt 11-13 og 32 jf. ISA 230 punkt 8.

5.2 Referanser til underliggende dokumentasjon

For begge oppdragene mangler det for deler av revisjonsområdene henvisning til underliggende dokumentasjon som revisor benytter for å underbygge sine handlinger i gjennomføringen av revisjonen. I tillegg foreligger det lite eller ingen forklaring på de underliggende dokumentene relatert til hvilke handlinger de er ment å underbygge og hva revisor har benyttet dem til. Det gjør det vanskelig å følge "den røde tråden" i revisjonen uten bistand fra revisor. Det vises til revisorloven § 5-3 første ledd og ISA 230 punkt 7-10.

5.3 Stikkprøver i revisjonen

Revisor har for begge oppdragene foretatt detaljtester på inntekter, varekostnader og andre driftskostnader. Det kommer frem i arbeidspapirene at det er testet utvalgte bilag, og at dette ble gjort for flere konti. Revisor forklarte under det stedlige tilsynet at det er testet et betydelig antall fakturaer, som er valgt ut på konti som er vesentlige, eller har stor endring. Revisor har imidlertid ikke dokumentert sin begrunnelse for valgt utvalgsstørrelse eller hvordan bilagene er valgt ut. Manglene ved dokumentasjonen medfører at det ikke er mulig å etterprøve hvorvidt det er innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis og regnskapspostenes riktighet. Det vises til revisorloven § 5-3 første ledd, jf. ISA 230 punkt 8 og ISA 530 punkt 6-15.

5.4 Analytiske handlinger på salgsinntekter

For oppdrag A har revisor benyttet bruttofortjenesteanalyse som revisjonshandling for salgsinntekter. Revisor har definert en forventning til bruttofortjenesten på omsetning innenfor forskjellige merverdisatser og drivstoff. Revisor har imidlertid ikke dokumentert grunnlaget for hvordan forventningen er utarbeidet, eller hvor stort avvik fra forventning som kan aksepteres. Det fremgår ikke på en tilstrekkelig måte hvordan revisor har benyttet analysene som grunnlag for sin konklusjon. Det vises til revisorloven § 5-2 annet ledd jf. ISA 520 punkt 5.

5.5 Revisjon av IT- systemer og IT-miljø

For oppdrag A driftes flere sentrale IT-systemer av et sentralt kjedeselskap, herunder kassasystemet og varekjøpssystemet. Revisor har innhentet en ISA402-rapport fra revisoren til kjedeselskapet, som dokumenterer IT-miljøet og test av kontroller som er relevante for foretaket. Rapporten er arkivert i revisjonsfilen, men det foreligger ikke dokumentasjon på at revisor har gjennomgått rapporten eller tatt stilling til rapportens konklusjoner på test av kontroller. Det vises til revisorloven § 5-3 jf. ISA 402 punkt 14 og ISA 315 punkt 21.

5.6 Avtalte kontrollhandlinger

For oppdrag A har revisor gjennomført avtalte kontrollhandlinger knyttet til verdjustert egenkapital basert på siste års avlagte og reviderte balanse [REDACTED]. Finanstilsynet har gjennomgått engasjementsbrevet for revisjonsoppdraget og kan ikke se at det kommer frem at revisor skal gjennomføre avtalte kontrollhandlinger knyttet til attestasjon av verdjustert egenkapital. Det vises til ISRS 4400 punkt 9 som krever at det foreligger en forståelse for de kontrollhandlinger som er avtalt og vilkårene for oppdraget.

6. Oppsummering

Finanstilsynets gjennomgang har vist at revisor har iverksatt tiltak for å utbedre svakheter avdekket under DnRs kvalitetskontroll 2018.

På selskapsnivå ble det avdekket brudd på hvitvaskingsloven da selskapet ikke har utarbeidet en detaljert beskrivelse av hvilke typer risiko selskapet kan bli utsatt for og derfor heller ikke beskrevet tiltak for å redusere risikoen. Det ble også avdekket manglende oppfyllelse av risikostyringsforskriften knyttet til om konsesjonen som regnskapsførerforetak. Finanstilsynet forutsetter at den manglende oppfyllelsen av krav i hvitvaskingsloven og risikostyringsforskriften vil bli rettet opp omgående. Revisjonsselskapet redegjør i sitt tilsvarende til foreløpig tilsynsrapport at det i etterkant av tilsynet har utarbeidet en risikovurdering av virksomheten etter hvitvaskingsloven.

Finanstilsynets gjennomgang av oppdrag avdekket mangler knyttet til revisorloven § 5-3, jf. ISA 230, ISA 315, ISA 530 og ISA 402. Finanstilsynet avdekket også mangler knyttet til revisorloven § 5-2 annet ledd jf. ISA 520 og ISRS 4400.

Finanstilsynet legger videre til grunn at revisjonsselskapet gjennomgår sine rutiner for revisjonsutførelsen for å unngå at de avdekkete svakheter videreføres i andre oppdrag og senere år.

For Finanstilsynet

Anders Grini
senior tilsynsrådgiver

Olav Pettersen
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.